

HET WETBOEK VAN ECONOMISCH RECHT: VAN NU EN STRAKS?

HET WETBOEK VAN
ECONOMISCH RECHT:
VAN NU EN STRAKS?

Bert KEIRSBILCK
Evelyne TERRY
(eds.)

Het Wetboek van economisch recht: van nu en straks?
Bert Keirsbilck en Evelyne Terryn (eds.)

© 2014 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0544-0
D/2014/7849/164
NUR 827

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

VOORWOORD

Het Wetboek van Koophandel werd de voorbije decennia steeds verder uitgekleeft. Tegelijk was er een wildgroei van het economisch recht, met tientallen bijzondere wetten, die vaak slecht op elkaar waren afgestemd.

De oprichting in 2006 van de ‘Ronde tafel voor de evaluatie en de modernisering van het economisch recht’ betekende het startschot voor een grondige hervorming van het economisch recht. Een kleine tien jaar later mondde dit initiatief uit in een nieuw ‘Wetboek van economisch recht’.

De aanzet werd gegeven door de wet van 28 februari 2013 tot invoering van het Wetboek van economisch recht en via de techniek van de ‘aanbouwwetgeving’ werden de daaropvolgende maanden de overige boeken in een sneltempo aangenomen. Deze techniek is zeker vatbaar voor kritiek – zoals blijkt uit de adviezen van de Raad van State maar ook uit verschillende bijdragen in dit boek – maar tegelijk moet worden toegegeven dat het wetboek er anders wellicht niet was gekomen op zo’n korte tijdsspanne.

Het nieuwe wetboek coördineert en codificeert een belangrijk deel van de niet-sectorele economische wetgeving. Voor bepaalde wetgeving gebeurde de opname in het wetboek – soms om pragmatische redenen – zonder ingrijpende wijzigingen; andere wetgeving werd grondig herzien. Het Wetboek van economisch recht zorgt ook voor belangrijke nieuwigheden. We denken daarbij met name aan het centrale ondernemingsbegrip, de buitengerechtelijke geschillenbeslechting voor consumenten, de collectieve rechtsvordering, ...

Hoewel het nieuwe wetboek niet het volledige economisch recht omvat en het klassieke handels- en insolventierecht onaangeroerd laat, blijft het een bijzonder indrukwekkende oefening met belangrijke gevolgen voor het Belgische recht. Parallel werd met de Wet Natuurlijke Rechter de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel grondig hervormd.

Dit wetboek was dan ook een ideale gelegenheid om als Afdeling Economisch Recht een studiedag te organiseren, hierbij bijgestaan door onze collega’s van het Centrum voor Intellectuele Rechten en de Afdeling Gerechtelijk Recht. Elk van de collega’s heeft een of meer boekdelen van het nieuwe Wetboek aan zijn of haar

kritische blik onderworpen en daarnaast komen ook de band tussen dit Wetboek en het burgerlijk recht en het vennootschapsrecht aan bod.

We waren ook verheugd dat erevoorzitter van het Hof van Cassatie Verougstraete en voorzitter van de Belgische Mededingingsautoriteit Steenbergen, twee van de founding fathers van het Wetboek, bereid waren om de studiedag voor te zitten.

We danken alle collega's hartelijk voor hun bijdrage aan dit boek en hun commentaren op het nieuwe wetboek. Een wetboek dat een belangrijke stap betekent in de modernisering van het economisch recht, een stap die ongetwijfeld niet de laatste zal zijn.

25 augustus 2014

Bert Keirsbilck

Evelyne Terry

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
Het Wetboek van economisch recht. Achtergrond en opzet	
Jacques STEENBERGEN.....	1
Achtergrond: een stuk in drie bedrijven	1
Opzet	2
Boek I WER en Wet Natuurlijke Rechter. Van handelsrecht naar ondernemingsrecht	
Joeri VANANROYE en Karel-Jan VANDORMAEL.....	5
I. Inleiding: het slepende afscheid van de handelaar	5
II. Het begrip onderneming in het Wetboek van economisch recht en het Gerechtelijk Wetboek.....	12
A. Het begrip “onderneming” in en buiten het WER.....	12
B. Onderneming: de organisatie die duurzaam en zelfstandig een economisch doel nastreeft	18
C. Ondernemingen onderscheiden naar de vorm (natuurlijke personen, vennootschappen, verenigingen, rechtspersonen en boedels).....	28
D. Enkele concrete ondernemingsactiviteiten.....	41
III. De rechtbank van koophandel als ondernemingsrechtbank.....	46
A. Algemene bevoegdheid van de rechtbank van koophandel: onderneming en ondernemingshandeling als aanknopingspunten.....	46
B. Enkel bijzondere bevoegdheden van de rechtbank van koophandel gewijzigd	49
IV. Handelaar: nog steeds aanknopingspunt, in het bijzonder in het insolventierecht.....	55
A. De handelaar blijft als aanknopingspunt	55
B. Onderneming voornamelijk geen aanknopingspunt in het insolventierecht	56
V. Slotbeschouwingen: een hele onderneming	62

Boek III. Vrijheid van vestiging, dienstverlening en algemene verplichtingen van de ondernemingen

Luc BALLON	65
I. Inleiding.....	65
A. Wetsgeschiedenis van Boek III.....	65
B. Algemene inhoud van Boek III.....	66
C. De definities.....	67
1. Onderneming.....	67
2. Dienst.....	69
D. Het toepassingsgebied van Boek III, Titel 1	70
II. Vrijheid van vestiging	75
A. Definitie	75
B. Toepassing	76
III. Vrijheid van dienstverlening.....	83
IV. De Kruispuntbank van Ondernemingen	87
A. Algemeen	87
B. De inschrijving	88
C. Toegang tot en het gebruik van de gegevens.....	90
D. De inschrijving, wijziging of doorhaling van de onjuiste of ontbrekende gegevens.....	93
E. Inschrijving van handels-, ambachtsondernemingen en niet-handelsondernemingen naar privaat recht.....	94
1. Verplichting tot inschrijving	94
2. Concrete uitwerking.....	96
V. Algemene verplichtingen van de ondernemingen	97
A. Algemeen	97
B. Informatie, transparantie en niet-discriminatie	98
1. Informatie- en transparantieverplichtingen.....	98
2. Niet-discriminatie van de afnemers.....	104
VI. Boekhouding van de ondernemingen.....	105
VII. Besluit.....	105

Boek IV. Vernieuwd mededingingsrecht in België

Wouter DEVROE en Hannelore BUELENS.....	107
I. Context.....	107
II. Institutionele wijzigingen: afscheid van de bestaande duale structuur..	109
A. Afschaft duaal model	109
B. Nieuw model	110
III. Procedurele wijzigingen: efficiëntie voorop	113
A. Stroomlijning van procedures	113
B. Voorlopige maatregelen	115

C. Transacties	117
D. Beroepsprocedure	118
IV. Sancties voor individuen	121
A. Principe	121
B. Toepassingsgebied	122
1. Personeel toepassingsgebied	123
2. Materieel toepassingsgebied	124
C. Clementie voor individuen	125
1. Principe	125
2. Private afdwinging	126
3. Verhouding werkgever-werknemer	127
Boeken VI & XIV. Marktpraktijken en consumentenbescherming, ook voor vrije beroepen	
Bert KEIRSBILCK	129
Achtergrond en totstandkoming	129
I. Toepassingsgebied van Boeken VI en XIV	145
II. Informatie van de markt	154
A. Algemene precontractuele informatieverplichting (art. VI.2 en art. XIV.2 e.v.)	154
B. Prijsaanduiding (art. VI.3 e.v. en art. XIV.4 e.v.)	155
C. Vergelijkende reclame (art. VI.17 en art. XIV.9)	156
D. Promoties inzake prijzen (art. VI.18 e.v. en art. XIV.10 e.v.)	157
1. Verwijzing naar de eigen, voorheen toegepaste prijs (art. VI.18 e.v. en art. XIV.10 e.v.)	157
2. Uitverkopen (enkel art. VI.22 e.v.)	159
3. Opruimingen of solden (enkel art. VI.25 e.v.)	162
4. Titels die recht geven op terugbetaling of prijsvermindering (art. VI.31 e.v. en art. XIV.14 e.v.)	168
III. Overeenkomsten met consumenten	169
A. Algemene bepalingen (art. VI.37 e.v. en art. XIV.18 e.v.)	169
B. Overeenkomsten op afstand (art. VI.45 e.v. en art. XIV.26 e.v.) en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten (art. VI.64 e.v. en art. XIV.38 e.v.)	171
1. Inleiding	171
2. Toepassingsgebied	172
3. Informatieverplichtingen	178
4. Herroepingsrecht	183
C. Openbare verkoop (enkel art. VI.75 e.v.)	189
D. Gezamenlijk aanbod (art. VI.80 e.v. en art. XIV.48)	189
E. Onrechtmatige bedingen (art. VI.82 e.v. en XIV.49 e.v.)	190
F. Andere bepalingen (art. VI.88 e.v. en art. XIV.55 e.v.)	192

IV.	Verboden praktijken	193
A.	Oneerlijke praktijken jegens consumenten (art. VI.92 e.v. en art. XIV.59 e.v.)	193
B.	Oneerlijke praktijken jegens andere personen dan consumenten (art. VI.104 e.v. en art. XIV.71 e.v.)	195
C.	Ongewenste communicaties (art. VI.110 e.v. en art. XIV.77 e.v.) ...	197
D.	Verkoop met verlies (enkel art. VI.116 e.v.)	197
V.	Afsluitende bedenkingen	199

Boek VII. Betalings- en kredietdiensten. ‘Something old, something new’

Johan VANNEROM	203
----------------------	-----

I.	Inleiding.....	203
II.	Betalings- en kredietdiensten.....	204
A.	Betalingsdiensten	204
1.	Aansprakelijkheid in geval van een onjuiste unieke identicator	205
2.	Basisbankdienst.....	206
B.	Kredietdiensten.....	207
1.	Consumentenkrediet	207
a.	Onderzoeksplicht.....	208
b.	Informatie- en raadgevingsplicht	215
c.	Onthoudingsplicht.....	218
d.	Toezicht	221
C.	Hypothecair krediet.....	221
1.	Onderzoeksplicht.....	222
2.	Reclame en precontractuele informatieplicht.....	223
III.	Algemeen besluit	224

Boek X. Handelsagentuurovereenkomsten, commerciële samenwerkingsovereenkomsten en verkoopconcessies

Frank HELLEMANS	227
-----------------------	-----

Inleiding	227	
I.	De structuur van Boek X: analyse en kritische bedenkingen	228
A.	Analyse van de structuur van Boek X	228
B.	Enkele kritische bedenkingen bij de structuur van Boek X.....	228
II.	De handelsagentuurovereenkomsten	231
A.	Geen rechtstreekse, maar wel onrechtstreekse inhoudelijke vernieuwingen.....	231
B.	Afwezigheid van structurele indeling	232
III.	De precontractuele informatie in het kader van commerciële samenwerkingsovereenkomsten	233

A.	Naar een grondige opfrissing van de wet precontractuele informatie	233
B.	De notie “commerciële samenwerkingsovereenkomsten” geherdefinieerd	235
1.	Een overeenkomst tussen “meerdere personen”	237
2.	De schrapping van de “onafhankelijkheidsvoorwaarde”	238
3.	De schrapping van de vergoedingsvoorwaarde	242
4.	Tussenbesluit: de gewijzigde definitie heeft een gewijzigd toepassingsgebied tot gevolg, doch toetsing <i>in concreto</i> blijft noodzakelijk	244
C.	Uitsluiting van verzekerings- en bankagentuurovereenkomsten uit het toepassingsgebied van Titel 2	245
D.	Precisering van de precontractuele informatieplicht in geval van wijzigingen tijdens de wettelijke bedenktijd van één maand.	247
E.	Beperkte uitzondering op het verbod om tijdens de wettelijke bedenktijd van één maand verbintenissen aan te gaan.	251
F.	Wijzigingen m.b.t. het precontractueel informatiedocument	253
G.	Verduidelijking van de informatieplichten bij hernieuwing, sluiting van een nieuwe of wijziging van de commerciële samenwerkingsovereenkomst	254
H.	Verduidelijking van de sanctie in geval van onjuiste of ontbre- kende gegevens in het precontractueel informatiedocument en van de voorwaarden tot afstand van de nietigheidssanctie	256
IV.	Verkoopconcessies	259
V.	Inwerkingtreding en overgangsbepalingen	260
VI.	Slotbeschouwingen	261
Boek XI. Intellectuele eigendom		
	Marie-Christine JANSENS, Hendrik VANHEES en Vinciane VANOVERMEIRE	265
I.	Intellectuele rechten en het Wetboek van economisch recht	265
A.	Inleiding	265
B.	In Boek XI opgenomen materies	266
C.	In andere boeken en/of niet opgenomen materies.	267
II.	Boek I – Definities	267
III.	Boek XI – Intellectuele eigendom	268
A.	Octrooien (Titel 1) (art. XI.1 – XI.91)	268
1.	Algemeen	268
2.	Wijzigingen aan de herstelprocedure voor Belgische octrooien	269
3.	Europese octrooien	269
a.	Algemeen	269
b.	Herstelprocedures	270

B.	Auteursrecht (Titel 5) (art. XI.164-XI.293)	271
1.	Inleiding	271
2.	Het volgrecht (art. XI.175-XI.178)	272
3.	Het vermoeden van overdracht bij audiovisuele werken (art. XI.182-183 en XI.206)	274
4.	De uitzonderingen en bijhorende vergoedingsregeling	275
a.	De verschillende uitzonderingen in artikel XI.189 en artikel XI.190	275
b.	Dwingend karakter van de uitzonderingen (art. XI.193 en XI.219)	277
c.	De wettelijke licentie voor secundair gebruik in artikel XI.212-XI.214 (oud art. 41-43 AW)	278
d.	De vergoeding voor het leenrecht (art. XI.243-XI.245)	280
e.	Wijzigingen aan andere vergoedingsstelsels	281
5.	Verlenging van de beschermingsduur van de naburige rechten van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen (art. XI.208-XI.210)	284
a.	Begunstigden van de duurverlening	285
b.	Modaliteiten van de duurverlenging (art. XI.210)	285
6.	Doorgifte via de kabel (art. XI.223-XI.228)	288
a.	Een recht op vergoeding voor kabeldoorgifte en de oprichting van een uniek loket	288
b.	Het register voor kabelrechten	289
c.	Verplichte mededeling aan de dienst Regulering	289
d.	Oplossing bij afwezigheid van overeenkomsten inzake kabeldoorgifte	289
7.	Vennootschappen voor het beheer van de rechten (art. XI.246-XI.273)	290
a.	Transparantie	290
b.	De kosten voor collectief beheer	290
c.	Administratieve vereenvoudiging: een uniek platform en/of unieke factuur	290
d.	Verhogingen van de toepasselijke rechten	291
e.	Een klachtenprocedure	291
f.	De relatie tussen beheersvennootschappen en gebruikers .	292
8.	Maatregelen ter verhoging van transparantie	292
a.	Inleiding	292
b.	Regulator (art. XI.274 – XI.278)	292
c.	Controledienst (art. XI.279-XI.283)	294
d.	Economische analyse van het auteursrecht en de naburige rechten (art. XI.284-XI.285)	295

C.	Burgerrechtelijke aspecten van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (Titel 9) (art. XI.333-XI.336)	295
1.	Inleiding	295
2.	De inbreukvordering ten gronde (art. XI.334)	295
3.	De vordering inzake schadevergoeding (art. XI.335)	296
4.	Inbreukvordering/vordering tot schadevergoeding voor houders van merken en tekeningen of modellen	296
5.	Vordering tot het nemen van passende maatregelen of tot aanpassing van de technische voorzieningen (art. XI.336)	296
D.	Aspecten van gerechtelijk recht van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (Titel 10) (art. XI.337-XI.342).	297
IV.	Boek XV: Rechtshandhaving	297
V.	Boek XVII: Bijzondere rechtsprocedures	299
VI.	Diverse bepalingen	300
VII.	Inwerkingtreding	301
Boek XII. Recht van de elektronische economie		
	Evelynne TERRYEN en Joke GODDAER	303
	Inleiding	303
I.	Titel 1 ‘Bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij’	304
A.	Definities – toepassingsgebied	304
1.	Consument	305
2.	Dienst van de informatiemaatschappij	305
3.	Vrij beroep / gereguleerd beroep	311
4.	Minister.	312
5.	Reclame.	312
6.	Uitsluitingen.	315
B.	Grondbeginselen.	315
C.	Informatie en doorzichtigheid	317
D.	Reclame.	320
E.	Langs elektronische weg gesloten contracten.	323
F.	Aansprakelijkheid van dienstverleners die als tussenpersoon optreden	329
G.	De juridische bescherming van diensten van de informatiemaatschappij gebaseerd op of bestaande uit voorwaardelijke toegang	331
H.	Het registreren van domeinnamen	331
I.	Handhaving.	331
1.	Strafsancties	332
2.	Vordering tot staken	332

II. Titel 2 ‘Bepaalde regels in verband met het juridisch kader voor elektronische handtekeningen, elektronische archivering, elektronische aangetekende zending, elektronische tijdsregistratie en certificatiediensten’	334
A. Inleiding	334
B. Belangrijkste bepalingen wetsvoorstel	336
C. Verordening 910/2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt	338
Besluit	339

Boeken XVI & XVII. Buitengerechtelijke regeling van consumentengeschillen en bijzondere rechtsprocedures (i.h.b. vordering tot staking)

Jules STUYCK	341
Inleiding	341
I. Buitengerechtelijke regeling van consumentengeschillen	342
A. Algemeen	342
B. De behandeling van klachten door ondernemingen	343
1. Algemene informatieplicht	344
2. Behandeling van klachten	345
C. De Consumentenombudsdienst	345
1. Oprichting, opdrachten en werking	346
2. Bevoegdheden	347
D. De gekwalificeerde entiteiten voor buitengerechtelijke regeling van consumentengeschillen	349
II. Vordering tot staking	352
A. Overzicht	352
B. Algemene bepalingen	352
C. De vorderingsgerechtigden	354
D. Bijzondere bepalingen eigen aan Boek VI	355
E. Bijzondere bepalingen eigen aan Boek XI (I.E.)	357
F. Bijzondere bepalingen eigen aan Boek XII (domeinnamen)	359
G. Bijzondere bepalingen eigen aan Boek XIV (vrije beroepen)	359
H. Intracommunautaire vordering tot staking	359
Afsluitende beschouwingen	360

Het Wetboek van economisch recht en zijn band met het Burgerlijk Wetboek

Bert DEMARSIN	361
I. Inleiding	361
II. Codificatie in het vermogensrecht: iets over het barre veld waarop men zaait	364

III. Wetboek van economisch recht: iets over de ijver van de boer en de omvang van de oogst ...	379
IV. Wetboek van economisch recht: iets over de kwaliteit van de oogst ...	386
V. Algemene conclusie	395

**Het Wetboek van economisch recht en het Wetboek van
Vennootschappen. Over banden, verbanden en lessons (to be) learned**

Marieke WYCKAERT	399
I. Inleiding: over codificatie en codificatie	399
II. Lessons learned en lessons to be learned	401
III. Verbanden tussen beide wetboeken	414
IV. Conclusie	424

**Enkele slotbeschouwingen bij een eerste studie van het nieuwe Wetboek
van economisch recht**

Koen GEENS	425
------------------	-----

